

A Magyar Asztronautikai Társaság körlevele

1027 Budapest, Fő utca 68. Postacím: 1371 Budapest, Pf. 433.
Tel/fax/üzenetrögzítő: (06-1) 201-84-43 e-mail: mantiroda@externet.hu
www.mant.hu Számlaszám: 10300002-20617536-00003285

2008. XII. szám

december

Ösztöndíj felajánlás a U.S. Space&Rocket Centerben (Huntsville, Alabama állam, USA) űrtábori részvételre

A 2008-as évben a Társaságunk soproni Bacsárdi Lászlót delegálta Magyarország kíséreként az amerikai nemzetközi űrtáborba. A tábor zárásakor a szervezők ösztöndíjat ajánlottak fel neki: egy általa megnevezett középiskolás diák térítésmentesen vehet részt a 2008/2009-es tanévben a U.S. Space&Rocket Centerben (Huntsville, Alabama állam, USA) hetente induló űrtáborok valamelyikén. (A részvételi díj egyébként 700-1200 dollár között mozog.) Az űrtábor nyolcnapos programja során a diákok megismerkednek az űrutatással és az emberes űrtevékenységgel, kipróbálhatják magukat űrhajósoknak szóló szimulátorokban (sétálhatnak a holdi gravitációban, vezethetik az amerikai űrrepülőgépet, kísérletezhetnek a Nemzetközi Űrállomáson, bűvárok segítségével víz alatti szereléseket végezhetnek), amerikai űrhajósokkal találkozhatnak – feledhetetlen élményekkel gazdagodva.

Hazatérése után Bacsárdi László úgy döntött, hogy ezt az ösztöndíjat a Magyar Asztronautikai Társaság nevében felajánlja Alma Materének, a soproni Széchenyi István Gimnázium diákjainak. Régi fizikatanárnőjének, Lang Ágotának a segítséget kérte az ösztöndíjat elnyerő diák kereséséhez. A tanárnő javaslata alapján a az ösztöndíjat megosztva kapja a tizedik osztályos Erdélyi Soma és a tizenegyedikes Nickl István. A fiatalok 2009 áprilisában utaznak az amerikai táborba. A két diák neve ismerős lehet a Hunveyor-Husar program körül otthonosan mozgóknak számára, ugyanis ők is részt vesznek benne, Mars-járó robotokat építenek és programoznak. De a két fiatal más területeken is aktívan tevékenykedik: 2007-ben a Tudományos Diákkörök Országos Konferenciáján a Technológia szekcióban 1. helyezést értek el Intelligens Tűzoltó Apparátus című munkájukkal. Egy évvel később SURI, a sugárázsmérő robottal ismét meghódították az első helyet, sőt, a Szegedi Tudományegyetem Kísérleti Fizika Tanszéke által meghirdetett pályázaton is első helyezést értek el. A nemzetközi First Lego League versenyen csapatuk tavaly második helyen végzett a regionális fordulóban.

Az ösztöndíj ünnepélyes átadására 2008. november 13-án 14.00-kor került sor Sopronban, a Széchenyi István Gimnáziumban. Bacsárdi László elmondta, hogy a Magyar Asztronautikai Társaság 1992 óta minden évben kiküld két fiatalot a nyári Nemzetközi Űrtáborba, de a mostani a második alkalom, hogy a tanév közbeni időpontra ajánlja fel a társaság a tábori részvételt. „Fantasztikus élmény volt együtt dolgozni amerikai fiatalokkal, vezetni egy szimulátorban az űrrepülőgépet vagy éppen közelről megérinteni az Apollo-űrhajók leszállóegységét. De ugyanakkor emlékszem arra is, mennyire megérintett az űrutatás sokszínűsége – ahogy bemutatták, nem csak az emberes űrrepüléseket jelenti, és mi mindent ad a mindennapi életünkhöz. Bízom benne, hogy jövő tavasszal a két soproni fiatal feledhetetlen élményekkel fog hazatérni a táborból” – mondta a soproni fiatal, aki nem csak tanárként, hanem régebben diákként is járt az amerikai űrtáborban. Az ösztöndíj a diákoknak csak a részvételi díját fedezi, így a repülőjegyhez szükséges anyagi fedezetet maguknak kell előteremtteni.

(Bacsárdi László)

Úrnap 2008

A Magyar Űrkutatási Irodával közösen november 20-án a BME K épületének Dísztermében tartotta szokásos éves rendezvényét, az idei *Úrnapot* a Magyar Asztronautikai Társaság. (Az *Úrnapot* – immár hagyományosan – még az ENSZ Világűrhetének alkalmából hirdettük meg.) Az *Úrnap* levezető elnöke *dr. Pap László* akadémikus, az Űrkutatási Tudományos Tanács elnöke volt.

A konferenciát *dr. Péceli Gábor* műegyetemi rektor köszöntője után *dr. Molnár Károly* kutatás-fejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter nyitotta meg. Beszédében dr. Molnár Károly hangsúlyozta, K+F miniszterként hamarosan ő lesz a Kormány űrkutatásért felelős tagja, de már eddig is részt vett nemzetközi űrkutatási miniszteri találkozókön, illetve néhány héttel az *Úrnapot* megelőzően aláírta a PECS Megállapodás meghosszabbításáról szóló dokumentumot (ECS – Európai Együttműködő Állam, Magyarország tehát további öt éven át részt vehet az ESA különböző projektjeiben). A PECS első öt évét értékelve rávilágított arra is, hogy az űripari és egyetemi részesedés növelése lesz a következő PECS-ciklus legfőbb feladata.

Az előadásokat megelőzően *dr. Horváth András* és Kovács Kálmán átadta a MANT idei űrkutatási díjait. A *Fonó Albert-díjat* idén **Apáthy István**, a *Nagy Ernő-díjat* **Sik András** kapta. "A Magyar Asztronautikai Társaságért" oklevelet vehetett át a nyári ESA-táborral kapcsolatos munkájáért **Kristóf Dániel**, illetve a MANT alapszabálya módosításának előkészítésével kapcsolatos munkájáért **dr. Tari Fruzsina**. Kitüntetésekhez ezúton gratulálunk!

A díjátadást követően Kovács Kálmán, a Magyar Űrkutatási Tanács elnöke is köszöntötte a konferencia résztvevőit.

Az előadások sorát *dr. Chris de Cooker* úr, az Európai Űrügynökség Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának vezetője nyitotta. „Az ESA bővítése – különleges kapcsolatok a közép- és kelet-európai országokkal” címmel megtartott előadás az *Úrnapok* történetében először nyújtott betekintést az ESA bővítési politikájába. De Cooker úr 2007-ben tagja volt az ESA-Magyarország csatlakozási tárgyalások európai delegációjának, a PECS Bizottság munkáját pedig elsőkézből ismeri. Előadásában beszámolt arról, hogy Magyarország először írta alá a térségből az Általános Megállapodást, és a PECS Megállapodás aláírásával először vált Európai Együttműködő Állammá. Ugyanakkor Csehország ma már az Európai Űrügynökség tagja. Hangsúlyozta egyben, hogy a PECS Megállapodás meghosszabbításával a magyar űrkutatás és űripar további fejlődésre kap lehetőséget, így végső soron Magyarország felkészültebben lehet majd a szervezet tagja. Emellett bejelentette, hogy néhány héttel az *Úrnapot* megelőzően Jean-Jacques Dordain, az ESA főigazgatója levelet kapott Călin Popescu-Tăriceanu román miniszterelnöktől, melyben Románia hivatalosan is kéri ESA-ba történő felvételét, a csatlakozási tárgyalások megkezdését.

Második előadóként *dr. Both Előd* a magyar űrtevékenység elmúlt évét értékelte. A MŰI igazgatója szólt a PECS Megállapodás meghosszabbításáról, az EU 7. K+F Keretprogramját értékelve pedig elmondta, hogy a hazai pályázók ugyan az űrtudomány különböző területein a várakozásokon felül teljesítettek, ám a Kopernikus (GMES) földmegfigyelési programról ugyanez már nem mondható el.

A szünetet követően az elmúlt esztendő legfontosabb eseményeiről, terveiről hallhattak egy-egy előadást a résztvevők. *Lábó Eszter*, az Országos Meteorológiai Szolgálat Távérzékelési Osztályának munkatársa Magyarország és az EUMETSAT kapcsolatát mutatta be, emellett felhívta a figyelmet arra, hogy a magyar űripar is komoly lehetőségekhez jut az ország EUMETSAT-hoz történt csatlakozásával, hiszen így akár a geostacionárius vagy alacsony Föld körüli pályán keringő holdak építésében, tervezésében, kiszolgálásában is részt vehetnek a sikeresen pályázók. A MICAST-Hungary programot, a programban végzett anyagtudományi kísérleteket mutatta be *dr. Roósz András*, a Miskolci Egyetem Anyagtudományi Intézetének igazgatója. *Dr. Erdős Géza*, az MTA KFKI Rézecske- és Magfizikai Kutatóintézet Kozmikus Fizikai Főosztályának vezetője a Voyager-1,-2 és az Ulysses űrszondák mérési eredményeinek kiértékeléséről szólt részletesen. A máig működő Voyager-ikrek a Napot körülvevő „mágneses burok” (a helioszféra – pontosabban „szuperszonikus napszélbuborék”) áttörésével kerültek be a hírekbe az elmúlt években. *Dr. Balázs*

László, az MTA Pszichológiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa a SURE program keretében végrehajtandó magyar ISS-kísérletről tartott előadást „Agyi aktivitás vizsgálata a Nemzetközi Űrállomáson” címmel. A magyar diákok által (is) fejlesztett ESEO (European Student Earth Orbiter) és ESMO (European Student Moon Orbiter) űreszközöket és az azok megépítéséhez való hazai hozzájárulást mutatta be előadásában *Kocsis Gábor*, a BME Szélessávú Hírközlés és Villamosságtan Tanszék doktorandusza. Mint azt a MŰI honlapján korábban már olvashatták, Simonyi Károly 2009-ben várhatóan ismét meglátogatja a Nemzetközi Űrállomást – űrturistaként 2007-ben már részt vett egy küldetésen. 2007-es űrdozimetriai méréseiről *dr. Pázmándi Tamás*, az MTA KFKI Atomenergia Kutatóintézet Űrdozimetriai Kutatócsoportjának tudományos főmunkatársa. Az idei Űrnapot a sajtóban az elmúlt hónapokban rendre megjelenő magyar űrtesztközpont (Aerospace City) terve és önálló magyar műhold építése miatt az érdeklődés homlokterébe kerülő hazai űripar egyik legfőbb képviselője, *Solymosi János*, a Bonn-Magyarország Elektronikai Kft. űrügységért felelős igazgatójának (az ÚTT és a MŰT tagja) előadása zárta. Előadásában a hazai műholdépítési lehetőségek mellett az elmúlt hónapokban a nyugat-európai társcégekkel folytatott tárgyalásokról is beszámolt.

A sok visszajelzés szerint az Űrnap igen jól sikerült, az előadások érdekesek voltak. A rendezvényen kb. 200 érdeklődő vett részt. A BME az idén hetedik alkalommal látta vendégül a rendezvényt, amit ezúton is külön köszönünk.

A 2008-as Űrnap programja:

Levezető elnök: *Dr. Pap László*, az Űrkutatási Tudományos Tanács elnöke

Köszöntő: *Dr. Péceli Gábor*, a BME rektora

Megnyitó: *Dr. Molnár Károly* kutatás-fejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter

Díjak, kitüntetések átadása

Dr. Chris de Cooker (ESA): ESA enlargement – special relations with Central and Eastern European countries

Dr. Both Előd (MŰI): A hazai űrtevékenység elmúlt esztendeje

Lábó Eszter (OMSZ): Magyarország és az EUMETSAT kapcsolatainak alakulása – a csatlakozás fényében

Dr. Roósz András (ME): A MICAST Hungary program – anyagtudományi kísérletek

Dr. Erdős Géza (MTA RMKI): Újabb eredmények a Naprendszer „határáról”

Dr. Balázs László (MTA PKI): Agyi aktivitás vizsgálata a Nemzetközi Űrállomáson

Kocsis Gábor (BME SZHVT): A diákok által fejlesztett ESEO műhold és ESMO holdszonda bemutatása, a hazai részvétel

Dr. Pázmándi Tamás (MTA AEKI): Dr. Simonyi Károly űrdozimetriai méréseinek eredménye

Solymosi János (BHE Kft.): Új lehetőségek, fejlemények a magyar műholdépítő ipar kiépítésében

(*Horvai Ferenc*)

— @ —

Tekintve a rohamosan fejlődő távközlési technikát, ismét megkérdezzük a hagyományos postával „rendszeresen” illetett kedves Tagtársakat, hogy ki az, akinek ezen túl elegendő, ha csupán elektronikus levélben küldjük el a körlevelet és az űrkaleidoszkópot. Ez egyben azt is jelenti, hogy az elektronikus út eleve lépéselőnyben van a nyomdai átfutással szemben (nem is beszélve arról, hogy Társaságunk postaköltséget takarít meg...). Kérjük ezért kedves Tagtársunkat, ha ehhez beleegyezését adja, akkor erről egyszerűen küldjön csak egy e-mailt a MANT @-címére (mantiroda@externet.hu). *Természetesen azok a kedves Tagtársakat a jelen üzenetünkkel nem zaklatjuk, akik már így is az elektronikus körlevelünkben kapják meg a postákat, csupán azokat szólítjuk most meg, akiknek egyelőre a hagyományos postai út a jelenlegi.*

Vezetőink nevében is megköszöni az együttműködést az ügyvezető: Bán András

Ifjúsági Fórumok a 2008-as évben

A Magyar Űrkutatási Irodával együttműködve idén két Ifjúsági Fórumot is rendezett a MANT. Az első, a 2008. február 27-én megtartott tulajdonképpen a 2007 végéről néhány hónappal elhalasztott fórum volt, így aztán a „valódi” 2008-as Ifjúsági Fórumra 2008. december 5-én került sor. Az év eleji VII. Ifjúsági Fórumot a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium székházában, annak Zöld Galéria nevű előadójában tartottuk. A korábbiaknál kisebb résztvevői létszám lehetővé tette, hogy a megjelentek kérdéseket tegyenek fel, részletesen megvitassanak egy-egy témát. A fórumon egy komplett blokk foglalkozott a műegytemi fiataloknak az ESA diákműhold-fejlesztési programjába való bekapcsolódásáról, illetve a SURE programról (melynek keretében magyar kísérletek juthatnak a Nemzetközi Űrállomásra). De emellett Simonyi Károly űrutazásáról és a rádiókapcsolat létesítéséről, valamint az EUMETSAT-csatlakozásról is hallhattunk előadást, illetve az űrkorszak első 50 évéről is megemlékeztünk. Egy tervezett űrjogi előadás sajnos elmaradt. A december 5-i, VIII. Ifjúsági Fórumon a februárinál valamivel többen jelentek meg. Ugyanakkor az év eleji tapasztalatokból tanulva, felismerve, hogy sokszor a kevesebb a több, a korábbiakhoz képest „mindössze” négy előadásra kértük fel az előadókat. Viszont az előadás hossza kötetlenebb volt, így valódi fórum, beszélgetés alakulhatott ki az előadás közben feltett kérdések és válaszok segítségével. A diákok, egyetemisták, fiatal kutatók európai és hazai lehetőségeiről, a világűrjog aktuális kérdéseiről, az IAC glasgow-i üléséről, továbbá az első magyar műhold, a MaSat-1 fejlesztéséről hallhattunk előadást. Bár kevesebb előadás hangzott el, mégis, a fórum jellegből, a témák részletes megvitatásából adódóan ez a fórum volt az eddigi leghosszabb, mintegy négy órás. A VIII. Ifjúsági Fórumot a MŰI-nek is helyet biztosító Országos Meteorológiai Szolgálat székházának dísztermében tartottuk.

A VII. Ifjúsági Fórum programja:

Levezető elnök: *dr. Both Előd*, a Magyar Űrkutatási Iroda igazgatója
Horvai Ferenc (MŰI): Fél évszázada a világűrben
Horváth Márk (BME SZHVT): Magyar hang az űrállomásról
Ábrahám Zolt (ME ÁJK): Az űrtevékenység és a biztosítási jog kapcsolata (az előadás elmaradt)
Lábó Eszter (OMSZ): Hazai műholdas meteorológia EUMETSAT csatlakozásunk tükrében
Hirn Attila (MTA AEKI): Magyar űrdozimetriai mérések a SURE-program keretében
Kocsis Gábor (BME SZHVT): SSETI-fejlesztések az elmúlt évben
Nagy Viktor (BME TTK): A TriTel űrdozimetriai teleszkóp tesztelése

A VIII. Ifjúsági Fórum programja:

Levezető elnök: *dr. Both Előd*, a Magyar Űrkutatási Iroda igazgatója
Horvai Ferenc (MŰI): Az ESA oktatási programjai, magyar lehetőségek kapcsolataink alakulása fényében
Dr. Tari Fruzsina (Faludi WT Ügyvédi Iroda): A világűrjog aktuális kérdései
Marosy Gábor (BME EET): Műegytemi CubeSat Projekt
Bacsárdi László, Várhegyi Zsolt, dr. Tari Fruzsina: A Nemzetközi Asztronautikai Kongresszus és a Young Professionals Programme
(Horvai Ferenc)

– 1 % –

Örömmel tájékoztatjuk kedves Tagtársainkat, hogy az adó 1 százalékanak felajánlásából idén további

12,590.- Ft

gyűlt össze, amelyet az *Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal* már át is utalt a számlánkra! Így most már összesen **669,296.- Ft**-ot kaptunk! Köszönjük ismét a felajánlást – amelyet elsősorban az ifjúságot érintő rendezvényeink költségeinek fedezésére kívánunk elkölteni –, és reméljük, hogy továbbra is támogatják Társaságunkat!

**Minden kedves Tagunknak és Olvasónknak KELLEMESES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET
és BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁNUNK!**

